

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. III. Clandestinè contrahentes sinè Parocho & testibus, Trid. reddit inhabiles ad sic contrahendum, eosque graviter arbitrio Ordinarii puniri præcipit. Contrahentibus clandestinè non præmissis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

centii juxta
Covar.
Primò.

Barbosa.
Secundò.

Imol.
Decius.
Tertiò.

76.
Tertia poena
rarissimè
habet lo-
cum.

77.
Prima pars
Conclus.
probat ex
Trident.

Ecclesiæ contractum fuit, habitâ scientiâ primi, & sub conditione, si primum clandestinum verè non præcesserit, vel irritum fuerit. Hoc enim casu refertur secundus contractus ad primum, qui probari potest per legitimas probationes & ordinarias. Ita Barb. Confil. 40. col. 2. in 3. volum.

Secundò, locum non habet Vincent. assertio, quando secundum Matrimonium contractum fuit, lite pendente super primo clandestino; ex eo enim, quòd lite pendente fuit contractum, amittit privilegium illud, quod ei Vincent. tribuendum fore existimat. Sic notat Joan. ab Imol. in Confil. 125. & Decius Confil. 163. col. 4.

Tertiò, ex eodem Decio, communis opinio locum sibi non vendicat, ubi pro Matrimonio primo, clandestinè contracto, adfunt aliquot indicia, præter dictam probationem; nempe nominatio conjugalitatis, subarratio, copulatio: ex quibus opinor, ut plurimum hanc rem arbitrio judicantis definiendam esse. Hactenus Covar.

Ex quibus ego opinor, hanc poenam rarissimè habere locum, immò nunquam habet locum, ubi obligat Concil. Trident. per cuius Decretum irritans sess. 24. de Refor. Matr. c. 1. Matrimonium, ut valeat, necessariò contrahendum est coram Parocho, & duobus testibus; & idè in hac re nolo amplius immorari, sed pergo ad poenas contrahentium Matrimonium clandestinum, & testium ei assistentium; pro quibus instituitur

CONCLUSIO III.

Clandestinè contrahentes sine Parocho & testibus, Trid. reddit inhabiles ad sic contrahendum, eosque graviter arbitrio Ordinarii puniri præcipit. Contrahentibus clandestinè non præmissis denuntiationibus, condigna poenitentia injungatur,

Intellige 1. part. Conclusionis, tamen si denuntiationes fuissent præmissæ; quippe Concilium solum requirit, ut aliter, quàm præsentè Parocho & duobus vel tribus testibus Matrimonium contrahere attemptent; sic enim ait: *Qui aliter, quàm præsentè Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parocho seu Ordinarii licentiâ, & duobus vel tribus testibus, Matrimonium contrahere attemptant, eos S. Synodus ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit. Et infra: Nec non ipsos contrahentes graviter arbitrio Ordinarii puniri præcipit.*

Ubi non simpliciter & absolute inhabilitantur ad contrahendum Matrimonium, sed, *Ad sic contrahendum*; id est sine Parocho & testibus. Undè non solum valide, sed etiam licitè possunt de novo contrahere coram Parocho & testibus inter se, vel cum aliis, absque ulla dispensatione aut licentiâ Episcopi. Ita declararunt Cardinales, qui hanc forma verborum: *Qui clandestinè contraxerunt, possunt, si pariter dissentiant, necem se disjungere, licet consummationem aliquandiu cobabita verim; sed graviter a trio Ordinarii sunt puniendi: sed non debent ad contrahendum cum aliis, nec possunt se ad invicem contrahendum, servata forma Concilii, nisi sponsalia per verba de futuro cum perimento contraxissent, tunc servandum est commune.*

Quod hic dicitur de disjunctione, intelligendum venit: nisi Matrimonium publicum, ita ut verumiter timeatur scandalum; tunc quippe ad scilicet evitandum, petenda est in Episcopo declaratio super invaliditate, seu inhabilitate ejus. Hæc tamen non præmissis, ut ait Sanchez sup. disp. 46. n. 4. Poena eos conjungens alio Matrimonio, minime incurret triennem suspensionem cap. fin. de Claudit. despons. quàmvis opposuissent Majolus lib. 3. de Irregularitate c. 25. §. *Crimina impediens Matrimonium*, n. 17. verè. *Hodie alius casus.* Quia ea imponitur Parocho assistenti Matrimonio clandestino, aliivè interdicto, quale non est hoc: sed erit poena arbitraria puniendus. Hæc ille.

Porro quòd hoc Matrimonium non sit interdictum, de quo posset esse questio, quod affirmat Majolus; probatur ultimum, quia cum perpetua prohibitio ad contrahendum sine licentiâ Episcopi, sit poena, non est verisimile fore, ut de illius, volens eam imponere, non cogitaret. Quod autem non est verum, est incredibile, l. *Mævius*, 66. in præf. de Legat. 2. ibi: *Voluntatis tamen quædam est, nam incredibile videtur, id egisse hærum, ut eadem poenitentia bis eidem deberetur; sed verum est, de altera parte eum cogitasse. Et verò magis incredibile est, quia minus verisimile, Concilium voluisse imponere poenam inhabilitatem ad contrahendum inter se, vel cum aliis, cum illa sit tantum poena, graviorque omnibus aliis expensis. Cur ergo hanc tacuisset?*

Adde: quòd Decretum illud Trident. non sit novum, ac correctorium juris antiqui, quo Matrimonium clandestinum verumidum erat; ergo potius est strictè, quàm amplè interpretandum. Propter hæc certissimum est, clandestinè contrahentes sine

B O S C
Sacramentum
paris
D E N

Parocho & testibus, tantum esse inhabiles ad sic contrahendum, id est, clandestinè; ac proinde, si velint iterum palàm contrahere, nulla indigere dispensatione. Ita censuit Sacra Card. Congregatio. *Qui, inquit, sine testibus ac Parocho clandestinè contrahunt, licet eodem Decreto dicantur inhabiles ad sic contrahendum, non tamen manent inhabiles ad rursus contrahendum inter se, vel cum aliis, si servent Concilii formam*

80. *Obis.* Sed dicit aliquis: in priori Declaratione dicuntur graviter puniendi arbitrio Ordinarii; ergo saltem requiritur licentia Episcopi, ut licitè invicem se disjungant, & aliud Matrimonium ineant.

Solutio. Respondeo: non sunt puniendi, quia se invicem disjungunt, ad quod tenentur, secluso scandalo, nisi de novo contrahant, servatâ formâ Concilii; sed quia antea se conjunxerunt, contrahendo Matrimonium, & illud consummando, non servatâ formâ Concilii, ut habet altera pars Conclusionis, quæ nullam patitur difficultatem, eò quòd verba Tridentini, suprâ recitata, apertissima sint.

Solum notandum; graviore poenâ dignos esse, qui non solum Matrimonium contraxerunt sine Parocho & testibus, sed etiam Matrimonium sic contractum consummaverunt; quia gravius deliquerunt, ut liquide constat.

81. *Opponitur* Cæterum manet adhuc unus scrupulus *Dist. Card.* contra primam partem, ex aliqua Declaratione Card. sequentis tenoris: *Statuere Ordinarius non debet, ut illi, qui non servatâ formâ prædictâ contraxerunt, sint inhabiles ad contrahendum, quia est contra dispositionem hujus capituli; per verba enim illa Decreti: Ad sic contrahendum, non intelligitur, quòd, qui extra formulam Decreti Matrimonium contraxerunt, simpliciter inhabiles fiant ad rursus contrahendum: quare, qui in contrahendis Matrimonii Decreti formulam secuti non sunt, si rursus contrahere velint ex Decreti præscripto, id est, adhibitis Parocho & testibus, hoc Ordinarius illis concedere debet, nisi sanguinis conjunctione, aut propinquitate, aut aliis sacrorum Canonum exceptionibus, impediantur.* Si Ordinarius illis concedere debet licentiam; ergo illi licentiam petere tenentur; ergo sine licentia saltem illicitè contrahunt.

82. *Replacatur* Respondeo (præterquam quòd post Urb. *Dist. Card.* non constet nobis authenticè de hac Declaratione) per illa verba: *Hoc Ordinarius illis concedere debet,* Congregationem non voluisse significare, necessariam fore positivam licentiam Ordinarii, sed potius videtur voluisse Ordinario prohibere positivam prohibitionem talis Matrimonii, & per se loquendo præcipere assistentiam, ubi &

quando foret hæc necessaria ad Matrimonium contrahendum.

Statuere (inquit Declaratio) *Ordinarius non debet, ut sint inhabiles ad contrahendum;* immò nec potest statuere, quia (ut sequitur) est contra dispositionem hujus cap. & per consequens Pontificis, cui soli reservata est constitutio impedimenti dirimentis pro fidelibus, ut suo loco patebit.

83. *An Ordinarius possit tale Matr. prohibere in poenam delicti.* An autem possit illis Matrimonium prohibere in poenam commissi delicti, est alia quæstio, cujus resolutio pendet ex qualitate delicti, & quantitate talis poenæ; si namque est poena proportionata delicto, liquet Episcopum eam posse infligere, secus si est improporionata, excedens gravitatem delicti. An autem sit proportionata, relinquatur judicio prudentis.

Scimus, in aliquibus Dioecibus Episcopos in suis Constitutionibus Synodalicis proferre excommunicationem in eos, qui clam absque bannis contrahunt Matrimonium; qui indubiè pro tempore, quomaneant excommunicati, non possunt licitè contrahere Matrimonium. Sed etiam scimus, Aliquos dicere, multò consultius fore, eam excommunicationem non fulminari; quia si Pontifex & Concilia eà opus esse judicassent, tulissent utique.

84. *Eos repræhædit Sotus.* Audite Sotum 4. disp. 28. q. 1. a. 2. §. *De bannis.* Sunt, inquit, nonnullæ Ecclesiæ in quibus in toto uno sæculo nulla fiunt banna, & tamen Antistites nequam dispensare volunt, ut Matrimonia absque illis contrahantur, sed sententia excommunicationis contrahentes vulnerant, à qua, nisi certâ multâ pecuniaria in fabricam Ecclesiæ solutâ, absolvere illos vetant.

Et §. sequenti hæc scribit: Quò igitur ad jus commune revertamur, nulla est per ipsum decreta vel excommunicationis, vel aliùs censuræ poena contrahentibus absque bannis & clanculò: sed peculiariter nonnulli Prælati illam censuram in suis Dioecibus ad Canones, ut aiunt, adjiciunt. Et certè, si Summi Pontifices & Concilia tales sententias & censuras judicassent necessarias, ab ipsis essent adjectæ; & idèò consultius forsàn esset, jus commune relinquere nudum, ne leges particulares in eam suspensionem veniant, quòd propter subsidium potius fabricarum, quàm animarum sint positæ, Zelus venerandi Sacramenti Matrimonii me in hæc verba compulit. Ita Sotus.

85. *Excusatur Sanchez.* Sed non est (inquit Sanchez sup. disp. 46. n. 9.) cur ita carpantur Episcopi, cum adjuvent poenas, jure communi statutas, quoridieque malitiâ hominum crescente, poenas augeri expedit.

Et continuò subjungit: Majus autem An valent
Pppp 2 du-

*Constitutio
Synodalis
Salmantinae
Covar.*

dubium est de valore Constitutionis Synodalis Salmantinae, cuius meminit Covar. 4. Deeret. 2. part. c. 6. initio n. 9. (aliàs 11.) quâ excommunicantur ipso jure clam contrahentes, caveturque hos excommunicatos ante denuntiationem vitandos esse. Cuius valorem dicit Covar. ibi dubium videri, eod quodd sit contra legem Superioris lata, nempe Constit. Mart. 5. *Ad evitanda scandala*, in Concilio Constant. editam, indulgentem solos excommunicatos denunciati, vel notorios Clericorum percussores, vitandos esse.

86. *Aliqui con-
tinentur eam de-
fendere.*

Alii verò conantur eam defendere: quia notorium est, illos clam contraxisse, & notorius excommunicatus, nondum denunciatus, vitari debet. Sed melius dicimus, eam Constitutionem servandam non esse, quia est contra Constitutionem Superioris, arg. cap. 6. de Major. & obed. *Cum inferior Superiori solvere nequeat vel ligare, sed Superior inferiori liget regulariter & absolvat &c.* Nec est verum, omnes notorios excommunicatos vitandos esse, sed solos notorios Clericorum percussores, ut habet communior sententia.

Cap. 6. de
Major. &
obed.

*Pœna debet
esse propor-
tionata deli-
cto.*

Quidquid sit de valore hujus Constitutionis, indubiè opus est prudentiâ, ut non constituatur & infligantur pœnæ, quæ excedant gravitatem delicti, sed quæ omnibus consideratis sunt condignæ; prout loquitur cap. fin. de Claud. despons. ibi: *Sed his qui taliter clandestinè præsumperint etiam in gradu concessio copulari, condigna pœnitentia injungatur.* Ubi Gloss. verb. *Pœnitentia*, inquit: *Nota, quod puniuntur contrahentes, & tamen nullum subest impedimentum, sed illud idèo fit, quia contrahunt contra interdium Ecclesiæ, unde puniuntur non propter impedimentum, sed quia mandatum Ecclesiæ contemnunt.*

C. fin. de
Clad. desp.

87.

Paret autem, quod hoc jus nullam certam taxet pœnam, sed absolutè remittit, & eo modo loquendi mandat Judicibus Ecclesiasticis, ut suo arbitrio convenientem pœnam infligant contrahentibus. De testibus verò intervenientibus, textus quidem non loquitur: sed, ut DD. advertunt, cum ipsi quoque delinquant, cooperando & concurrendo ad eum modum contrahendi, contra præceptum Ecclesiæ, sunt quoque pro modo culpæ suæ pœnitentiâ afficiendi. Vide Sanchium sup. n. 8.

*Quarta pœ-
na contra-
bentium
clandestinè.
Sanchez.*

Et hætenus quidem de pœnis, impositis contrahentibus clandestinè per jus Canoniceum. Sed quid dicam de pœnis juris civilis? Quarta pœna contrahentium clandestinè (inquit Sanchez sup. n. 11.) est, ut ambo conjuges tradendi sint consanguineis propinquioribus uxoris in servitutem perpetuam. Sic habetur l. fin. tit. 3. p. 4. Sed

hæc pœna jam non habet locum, sive quia hæc lex in defectu abijt, sive eod quod contrahentibus est statuta. Hæc ille

Rogas: quæ sit illa pœna mitior? Respondetur: pœna exheredationis: sic enim ait d. lex 49. *Mandamus ut ille, qui contraxerit Matrimonium, quod ab Ecclesiâ clandestinè, ipse & illi, qui ei intercesserunt, & testes talis Matrimonii, incurant omnem omnium suorum bonorum, & sint scripti de nostris regnis, & ut illa sit ipsa causa propter quam pater & mater possint exheredare, si voluerint, suas filias, in quo nullus alius possit accusare, nisi pater, & mater, matris patre.*

Ubi in primis notandum; hæc legesolum meminisse filiarum, & non filiorum, unde olim scribentes super eam, *clandestinè ad filios clam contrahentes, nec est ratio; tum ob majorem horum respectum in sexu femineo; tum ob maiorem illius fragilitatem, minoremque vigorem, & ad rem tanti momenti. Sicque parentum consilio aggrediendum. Non enim d. lex solam considerat clandestinitatem Matrimonii; sed etiam injuriam, quæ parentibus inferitur, quando filie contrahunt absque parentum consilio, ut patet ex illis verbis: *In quo nullus alius possit accusare &c.* quod & ipsum bene notandum est pro iis; quæ infra dicentur.*

Interim hodie d. lex habetur lib. 9. Recopil. tit. 1. l. 1. cum hoc additur: *Et possunt exheredare, si voluerint, suos filios & filias, qui tale Matrimonium contra fecerunt: id quod etiam apud ceteras nationes sumilibus constitutionibus observant, ex Armano dicit Pechius lib. 1. de Testam. mand. uxoris c. 2. ex quo addito patet mater, & omnes fatentur, hodie d. legem etiam ad filios.*

Et quoniam generaliter loquimur, considerat patriam potestatem, ut eod, de rationem; sed tantum reverentiam debent parentibus, nam solis parentibus, ac non filii desert; putat Sanchez sup. tit. 4. n. 3. eam habere locum, non solum in tribus familiis; sed etiam in ipsiis videlicet obijt; non solum in parentum domo negotibus; sed etiam non cohabitantibus.

Quippe conditio negativa est pœnæ, porro conditio positiva in d. lege est negativa, dum prohibet filiam clam contrahere: perinde enim est, ac si dicat, ne clam contrahat sub exheredationis pœna. Est itaq; etiam hanc pœnam incurrit filia, contrahens clam digno inconsultis parentibus, quia ipsa injuriam irrogat parentibus, utique

claudeftrinitatis id Matrimonium afficitur. Ita docet Sanchez sup. num. 4. cum Aliis, quos citat.

Hoc tamen intelligendum est de filia, quæ non est maior 25. annis; secus si est maior 25. annis; quippe prædicta lex, ut patet ex dictis, duas conditiones petit, nempe claudeftrinitatem & parentum injuriam; quare deficiente alterâ, nimirum parentum injuriâ, ut deficit in hac filia majori, juxta dicta Sect. 5. Concluf. 3. & 4. ad quas Lectorem remitto, non erit locus illi pœnæ.

Nec obstat Pragmatica Caroli 5. in qua extêditur hæc pœna ad filiam majorem 25. annis, quia, ut notat Sanchez sup. n. 5. non est in nova Recopil. inserta, & ideo non obligat.

Ex eodem fundamento sequitur: filium vel filiam; clam contraheantem consentientibus parentibus, non posse ob id hæreditate privari, siue sint sub patria potestate siue non; quia non irrogatur injuria parentibus. Sed neque tali casu incurrunt contraheutes, aut testes, alias pœnas d. legis 49. nam respectu omnium illarum personarum, accusatio solis parentibus defertur, & omnia præcedentia sub uno contextu complectitur; ergo cessante injuriâ, sicut reverâ cessat, dum parentes consentiunt, jus accusandi extinguitur, & proinde non erit locus illis pœnis.

Et quia consimiliter cessat injuria, quando parentes pessimè erga filias se habent, eorumque Matrimonia differunt malitiosè, ne eas dotare cogentur; hinc, si nubant æquali, gratiâ redimendæ hujus vexationis, nequaquam incurrunt pœnas d. legis 49.

Sed quid, si filia ingrediatur Religionem ante Matrimonii consummationem? Non poterit exheredari. Tum, quia, juxta veteriorem opinionem, exheredationis causæ, Religionis ingressu abolentur; tum etiam, quia (ut ait Minchaca de Success. l. 1. §. 10. n. 646.) in nullo casu ita aboletur exheredationis causâ ingressu Religionis, ac in hoc quandoquidem dirimatur Matrimonium, quod ignominias, paternæque injuriæ causa erat.

Et maxime, quia Aliqui dicunt, pœnam exheredationis ob Matrimonium claudeftrinum, tunc temporis contrahi, quando Matrimonium copula consummatur; quia lex 49. Tauri, inquit: *Mandamus, quod ille, qui contraxerit Matrimonium: nomine autem Matrimonii in pœnalibus intelligitur, quando consummatum est.* Ita Sanchez sup. n. 9.

Tantum subdo Novellam Constitutionem, quam adducit Gratianus 19. q. 3. cap. ultimum per fin. *Non liceat parentibus liberos, vel liberis*

parentes ab hereditate repellere. Monachos factos: *quamvis dum laici fuerant, in causam ingratitudinis incidissent.* Ubi Gloss. verb. *Ingratitudinis: Ecce quod ingratitudo aboletur per ingressum monasterii.*

Per quam sanè Constitutionem (inquit Molina de Justitia to. 1. tract. 2. disp. 176. n. 58.) derogatum est l. *Deo nobis*, §. 1. Cod. de Episc. & Cler. ex qua contrarium colligebatur. Panormitanus & plerique Alii, quos Covar. cap. Raynuius, in initio n. 20. alias 28. refert, eam amplectuntur, universimque juxta eam volunt, per Professionem causam omnem exheredationis aboleri: nec dubito rejiciendas procul dubio esse varias restrictiones, quæ hac de re a quibusdam confinguntur, cum Constitutio illa universim loquatur; neque solum corpori juris Canonici sit inserta, sed in se jus commune Cæsareum sit; non quodcumque, sed novissimum, quod proinde anterioribus omnibus derogat.

Alciatus & Franciscus Valduinus, quos Covar. refert, negant extare talem Constitutionem, confictamque à Gratiano arbitrantur. At Covar. satis doctè ostendit, defumptam fuisse ex Novella Constitutione 123. tamen si in aliquibus codicibus non reperitur. Cum ergo Gratianus vir fuerit doctissimus, summæque auctoritatis, qui, nisi illam in Novellis Constitutionibus reperisset, nunquam corpori juris eam inseruisset; Alciatumque illam, in quibusdam codicibus, quos legit, non invenisse, sufficiens argumentum non sit, latam non fuisse, non video, cur illi standum omnino non sit. Hucusque Molina.

In libro, quo ego utor, d. Novella c. 41. his verbis concepta legitur: *Nullam verò licentiam damus, aut parentibus filios, aut filius parentes, secularem vitam sectantes & relinquentes, velut ingratos à sua excludere hereditate, Monasterium aut monasticam vitam subsecutos.* Ubi autem jus non distinguit, nec nos distinguere debemus absque manifesta ratione. Undè non placet Covarruvias, excipiens nostrum casum ab illa Constitutione, dicens: *Ex hæc resolutione deducitur intellectus ad Regiam l. 49. Tauri, quæ patri permittit exheredare filiam, Matrimonium contraheantem absque ejus consensu, ut habeat locum, etiam si filia, contracto Matrimonio ante copulam Religionem fuerit professa.* Hoc ipsum sententiâ comprobatum fuisse in Prætorio Regio, refertur Joan. Lup. in d. l. 49. ad finem. Ita Covar. sup. n. 29.

Hæc inquam exceptio nobis non placet, quia excogitata sine manifesta ratione; nullam enim adducit Covar. solum dicit: *Bald. in d. l. Deo nobis, primam opinionem intelligit*

Molina;

Covar.

95.

Aliqui putant, dictum cap. esse confictum. Alciatus. Valduinus.

Oppositum verius est.

Joan. Lup.

96.

Rejicitur doctrina quædam Covar.

lus est parens contrahentium, qui possit de-ferre & accusare.

Tum, qui a falso assumit Sanchez, illam particulam: *Otro ninguno* &c. id est, *nullus alius* &c. ita esse restrictivam potestatis accusandi, ut omnia præcedentia in illo textu comprehenda utur, ita ut cessante injuriâ parentum, propter eorum consensum, jus accusandi extingatur, & non sit locus illis pœnis: nam si i. c. t. inspicitur textus, solum circa filios restringitur ea facultas accusandi ad solos parentes, cum enim dixisset: *Puedan desheredar, si quisieren* &c. id est, *possunt exheredare si voluerint* &c. subjungit: *En lo qual otro ninguno no pueda accusar, sino el padre* &c. id est, *in quo casu nullus alius potest accusare, nisi pater* &c.

Quæ verba a non cogunt esse referenda, vel ad accusatorem faciendam ab aliis contra testes, & inter venientes alios, de quibus ibi fit mentio: & multò minùs quòd aufferatur potestas à judice, ut ex officio intelligat tales pœnas, suppositâ facti evidentia, aut juridicâ probatione. Hæc ille, cum Azebedo lib. 5. Recopil. l. 1. tit. 1. n. 53.

Quæ utique sententia, etiam mihi magis probatur; quia non apparet verosimile, d. legem solum voluisse punire filios aut filias, clandestinè contrahentes, qui habent parentes; cum in prima sui parte, ubi imponit amissionem bonorum, & pœnam exilii, nullam faciat mentionem parentum, sed simpliciter dicat: *Mandamos que el que contraxere Matrimonio, que la Iglesia tu viere por clandestino, el, o los, que en ello entrevenieren, y los resigos de el tal Matrimonio, incurran en perdimento de todos sus bienes, y sean desheredados de nuestros reinos.*

In quibus verbis nulla fit mentio patris aut matris, vel etiam accusationis. Quamvis manifestum sit, ut ait Sanchez sup. n. 53. n. 1. illas pœnas exigere sententiam declaratoriam; arg. cap. *Cum secundum* de Hæret. in 6. ibi: *Bona hereticorum ... ipso jure de Fratrum nostrorum consensu decernimus confiscata. Confiscationis tamen hujusmodi executio, vel bonorum ipsorum occupatio, fieri non debet per Principes aut alios dominos temporales (juxta Gregorij Papæ prædecessoris nostri declarationem) antequam per Episcopum loci, vel aliam personam Ecclesiasticam, que super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata.*

Si in hoc crimine, gravissimo utique, requiritur sententia declaratoria, multò magis in Matrimonio clandestino, quod longè minus est, eadem sententia necessaria erit, ut Principes vel alii domini temporales, licitè occupent bona confiscata contrahentium & aliorum per d. leg. 49. *Tauri*.

Quòd autem nemo possit accusare de hoc

crimine, præter patrem aut matrem, non video ex d. leg. satis probari; nec apparet mihi aliqua ratio, quare d. lex hoc statuerit, cum illæ duæ pœnæ non dependeant à voluntate parentum, & Matrimonium clandestinum æquale peccatum sit, sive contrahentes habeant parentes, sive non.

Quantùm ad pœnam exheredationis, eum illa pendeat à voluntate parentum, ut patet ex illa particula: *Si quisieren*, id est, *si voluerint*, non mirum, quòd d. lex solis parentibus det potestatem accusandi, id est, juxta Sanchium supra n. 6. denegat cuilibet alii actionem objiciendi causam exheredandi.

Putat hic Auctor ibidem n. 4. patrem conscium causæ sufficientis exheredandi, posse, nullâ præmissâ judicis sententia, exheredare; arg. Authent. *Ut cum de appel. cogn. c. 3. circa finem* ibi: *Sive igitur omnes memoratas ingratitudinis causas, sive certas ex his, sive unam quamlibet parentes in testamento suo inseruerint, & scripti hæredes, nominatam vel nominatas causas, vel unam ex his veram esse monstraverint, testamentum suam habere firmitatem decernimus.* Ergo non requiritur sententia judicis, ut pater utatur jure suo, explicans in testamento suam exheredandi voluntatem, ejusque causam, quòd est exheredare.

Interim cum exheredatio illa sit pœna, & pœna, juxta tritum axiomâ, non debeat ante sententiam judicis, etiam hæc exheredatio requirit sententiam judicis. Ad quid? Ut suum omninò consequatur effectum. Quàmvis enim pater exheredet, at tenetur ipse vel hæredes causam probare: quòd si in probatione succubuerint, carebit effectu exheredatio: ergo ut illum omnimodò consequatur, est opus sententiâ judicis, declarantis justitiam causæ, & sufficientiam probationis; non autem, ut pater incipiat exheredare ex causa legitima, probanda coram judice, lite motâ à filio contra exheredationem.

Itaque d. leg. 49. *Tauri*, non requirit, ut prius pater objiciat crimen; deferatque in judicium, ut exheredet; sed, sicut sup. dixi, denegat cuilibet alii actionem, objiciendi causam exheredandi; idque jure merito, quia exheredationem, relinquit voluntati parentum, ut vidimus; quidquid ergo alii objiciant apud judicem, si parentes noluerint, filius vel filia hæres erit.

His ita constitutis circa intelligentiam d. legis 49. *Tauri*, potissima difficultas est, an correctâ sit jure Canonico. Et verò non esse correctam, patet manifestissimè ex dictis Sect. 5. Concluf. 4. sequentis tenoris: *Leges civiles, quæ filios vel filias, nubentes contra justam & rationabilem voluntatem parentum, exheredari posse à parentibus volunt, justæ sunt*

104.
Pœna exheredationis pendet ex voluntate parentum. Sanchez.

105.
Requiri sententiam judicis, ut plenum consequatur effectum.

106.
Lex 49. Tauri, non est correctâ jure Canonico.

Azebedo.

102.
De sententia magis probatur Azebedo.

103.
Videatur requiritur sententia declaratoria criminis. Sanchez. Cap. 19. de hæreticis.

sunt atque servandæ. Ergo etiam iusta & servanda est lex, quæ filios vel filias nubentes clandestinè, exhæredari posse à parentibus volunt. Quæ enim ratio disparitatis?

Imò Sanchez sup. disp. 47. putat, hanc legem esse iustam, & servandam, secus illas. Valde (inquit n. 13.) distat inter Matrimonium, absque consensu parentum inritum & clandestinum; illud enim punibile non est, sed permissum jure Canonico, hoc autem prohibetur, gravibusque pœnis afficitur. Quare leges exhæredantes filiam, absque patris consensu nubentem, tanquam juri Canonico adversæ, repelluntur: punientes verò clandestinum, tanquam jus Canonicum imitantes, ipsumque coadjuvantes, admittendæ sunt. Hæc ille.

Ergo à fortiori, si illæ admittendæ sunt, quæ exhæredant filiam, absque patris consensu nubentem, ut diffusius contra Sanchezium probavimus loco sup. citato, ad quem Lectorem remitto, ne eadem cum tædio sæpius repetamus, etiam illæ, quæ puniunt filiam, clandestinè nubentem contra voluntatem parentum.

107. Illud autem (inquit Dicastillo sup. nu. 195.) pro hac & aliis pœnis impositis Matrimonio clandestino, advertendum est, quòd jam vix locum habet in Castella. Nam cum post Tridentinum ibi receptum, nullum sit tale Matrimonium, quod nullum est, nullum producit effectum, & non entis nullæ sunt qualitates. Hæc ille.

Rectè quidem, si Matrimonium, quod contrahitur coram Parocho & testibus, omittis denuntiationibus, non foret clandestinum in ordine ad pœnas incurrendas, ut existimat Dicastillo, & Alii cum ipso. Sed cum opposita sententia, de qua alibi egimus, compluribus placeat, hinc d. lex 49. Tauri, adhuc in Castella sæpius potest habere locum; nisi fortè ibi consuetudine sententia Dicastillonis sit ab omnibus recepta, de qua consuetudine mihi non constat. Et hæc tenus quidem de pœnis contrahentium clandestinè. Sequitur agendum de pœna Parochi vel alterius Sacerdotis, assistentis Matrimonio clandestino, quæ talis est:

CONCLUSIO IV.

Parochus, vel quicumque alius Sacerdos regularis vel secularis qui Matrimonii, non præmittente denuntiatione interfuerit, per triennium suspendendus est ab Officio. Ut etiam Parochus qui, etsi non interfuit, scientiam talia Matrimonia prohibuerit.

Hæc Conclusio habetur cap. 1. de clandestinis Sacerdotis, tales conjunctiones præsumptas, aut quilibet etiam Sacerdos, si quis eis præsumptis interfuerit, per triennium ab officio suspendatur, gravius pœnâ, si qualitas postulerit. Ubi Gloss. verb. Tales inquit, scilicet post allegatum impedimentum.

Ex quo aliquis posset arguere, quod si Parochus, qui ante legitimum impedimentum, non prohibet Matrimonium clandestinum, vel interdictum, non incurrit hanc pœnam, & similiter, qui aliter Matrimonium clandestinum aut interdictum, sanquam opponatur legitimum impedimentum. Quod etiam videtur colligi ex his verbis ejusdem cap. §. Cum interdictum, in fine: Cum autem apparuerit probabilis conjectura contra copulam contrahendam, contractus interdictus expresse, donec quid fieri debeat super eis, manifestis conjecturis documentis.

Ergo quando §. Sanè, imponit pœnam triennalis suspensionis ab officio Sacerdotis parochialis, qui tales conjunctiones prohibere contempserit, aut iis interesse præsumptis, quidni per tales conjunctiones intelligi debeant conjunctiones, postquam opposuerit probabilis conjectura impedimentum?

Respondeo: quia §. Si quis copiam vel modi clandestina vel interdicta copiam præsumptis &c. puniuntur pœna interdicti, postquam oppositum fuit legitimum impedimentum, sed etiam Matrimonia clandestinè contracta, scilicet non præmittente denuntiatione, tamen si nullum fuerit oppositum impedimentum.

Hinc Gloss. verb. Clandestina: Solent non præmissa denuntiatione. Et verb. Interdicta: Post causam probabilem allegatam, nec finitam. Ergo per ly, Tales conjunctiones, §. Sanè, non solum intelligendæ sunt conjunctiones post allegatum impedimentum, sed etiam conjunctiones clandestinæ, factæ omni-

B. O. S. C. Sacrum Matrimonium in Castella.